Број 154. У Новом Саду, у четвртак 13. јула 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Живео краљ Милан!

Не вичу још отворено, али су већ отворили уста. Ухватили се за погрешку краља Александра, па не виде ништа друго, до то. И не маре ма дошао поново раскраљ Милан, не маре ма се шта догодило, само нека се не догоди оно, што је објавио краљ Александар у најновијој својој прокламацији.

У Србији и ван Србије дигао се крик ужаса и огорчености, каквог не памтимо. Чак се у „слободоумним листовима“ претреса питање: Зашто није краљ Александар објавио тај свој корак оцу своме? Зашто га је учинио иза леђа свог оца? Зар оног оца, који се у најновије време бавио с тим, да га прода и да му нађе какву америчку или јеврејску милијонарку?

И како изгледа, није више далеко дан, кад ће и с ове и с оне стране Саве да се захори: краљ Александар се потпуно оне могућио, живео краљ Милан!

И зашто? Та за бога краљ Александар хоће да се ожени оном, коју у Београду зову само г-ђа Драга. И која је уз то удовица и старија од њега. И којој је он годинама одлазио у кућу, не бирајући време.

Може се рећи: Воле је! Не може без ње! А после, и било је већ сличних случајева у историји. Но ми ћемо да оставимо све то на страну.

Рећићемо, краљ Александар занешен љубављу хоће да учини непромишљеност. Та непромишљеност лежи понајвише у разлици у годинама. Е, ал видите, то је оно, што не може никад да опрости свет.

Свет ће вазда пре опростити бесомучност и злочин, но глупост. Може се протумачити и зашто. Глупост осећају сви једнако, злочин највише они, којих се тиче.

Узмите само што је све починио раскраљ Милан. Грешан и блудан, отерао је жену. Увукао је Србију на најлакомисленији начин, неспремну у рат. Продао је своје држављанско право за новац! Изазивао је побуне, да може да коље. Зацарио је у земљи неправду, те је стрељао, затварао, глобио, протеривао. Једном речју: тај је човек завио Србију у црно, тај је човек створио у тој несретној земљи неисказано зло.

Викали су и против њега, то је истина. Али је ово данас као да им кожу дереш. Све су политичке злочине Миланове трпели, а да се не дигну против њега, ал ово ево не могу трпети. Јао, ако бога знате, ено хоће да узме гђу Драгу, спасавајте, недајте, пропада Србија.

А верујте да нема ничег другог до ли тога, Србија би и поред гђе Драге могла да буде сретна и задовољна. Незадовољне би биле због тога само некоје жене у сукњама и у чакширама, којима је највећа брига: како се ко жени и удаје?

Нема сумње: било би боље и било би угодније свету, да је краљ Александар склопио другу везу. То не може спорити нико. Но је ли то главно? Ми са своје стране тражимо у првом реду од краља Александра добру, народну политику, а питање о његовој женидби на част му. Нек се жени, ко с ким хоће! Да је све у реду, то би била најмања ствар.

Ал престо? Краљ! Деца! Престолонаследник! Манимо се тога. Јер питам: куда би то одвело? Ништа није чудније, но да баш раскраљ и његови људи хоће да истражују порекло.

Верујте, раскраљ Милан је учинио далеко већи шкандал, кад је отерао краљицу Наталију и ухватио митрополита за гушу да га развенча, но што би била ова женидба краља Александра с гђом Драгом.

Јест, ал оно беше из суровости насиља, беса, па се могло лакше превидети, ал овај чин краља Александра само потиче из љубави и лакомислен је. То се не може и не сме опростити, јелте?

Кад би краљ Александар био у стању, да испуни завет, што га је дао у прокламацији, да сложним животом у кући претходи примером своме народу, то би заиста било моралније, но да узме из очеве руке девојку с милијунима, па да после постане највећи блудник београдски Но дабогме, на ово последње не би нико окренуо главе. На то је Београд научен. То многи баш и желе, јелте?

Видим, нешто вам је на уснама, нешто што не можете да кажете. Е па добро, да идемо до краја! Има вест, да је између краља Александра и гђе Драге нешто по среди, што треба да ускори дан венчања. Мучно је говорити о томе, нарочито онда, кад та вест није потврђена. Ал узмимо да је — тако.

То би била свакојако ствар, која боље да се није догодила. Ал кад се већ догоди, онда у обичном животу траже у таквој прилици од поштена човека да ту женскињу што пре узме.

Али молим вас краљ?! То је нешто друго, јелте? И где би један краљ учинио оно, што се иначе тражи од сваког другог поштеног човека! Не, не!

Да је краљ Александар прошле суботе сазвао министарски савет, и казао им: Господо, потребно је да се још прореде радикали; треба да им се створи нова велика кривица, треба да се напуне апсане, а још неки да се стрељају, ми смо уверени, да др. Владан и Ђура Генчић не би поднели оставке. А да је позвао Миланове креатуре и нудио им да у ту цел саставе министарство, они би оберучке прихватили, а тај покварени свет приређивао би му сваки дан бакљаде и шиљао честитке. Ал овај „неморал“ не може од њих ни један да отрпи!

Србија је све отрпела мирно. И Сливницу и шкандал с краљицом Наталијом, и отрпела је да се врати поново у земљу раскраљ Милан, онај, који је продао подaнство, и отрпела, да јој тај човек свакојако пљује у лице, ал ово, ово, да краљ Александар узме гђу Драгу, то не може отрпети.

Пре но што то буде, боље да кликнемо: Живео поново краљ Милан! Јелте?!

Ето то је морал и логика данашњег света!

Саборски одбор и фонд Саве Текелије.

Арад, јула 1900.

Као што је целом Српству познато, овдашњи велики мецена и добротвор Сава Текелија завештао је млоге и велике фундације Српству, међу осталим и један фонд, са том клаузулом: Када нарасте исти фонд до два милијона круна, да му се камате употребе на издржавање једног српског православног семинара у његовом граду Араду и само у Араду.

Као сваки корак Саве Текелије, који је учинио у корист Српства, сведочи, да је његов велики геније далеко прозрео у будућност народа нашег.

Бринуо се, да народу своме образује интелигенцију, која ће нас бранити од зала, настојао је, да све његове институције тако, и тамо подигнуте буду, где је Српство највећма изложено страним најездама.

Тако је мислио овај велики човек и о семинару Желио је, да овај просветни завод подигне у Араду, у северном Банату,

ПОДЛИСТАК.

ИЗМИРА КНЕЗА МИЛОША И КНЕГИЊЕ ЉУБИЦЕ

(после Петријине смрти*.)

У манастиру Каленићу, у Левчу, велики је сабор. Свети краљ првовенчани, по повратку из Срема, смештен је у Каленићу (28. дец 1815. год) И дотле се многи свет збирао у Каленић на сабор, а после тога преноса, број се поклоника веома увећао, јер су многи желели видети свете остатке првога српскога краља из куће Немањине.

На овом сабору бејаше и кнез Милош са својим доглавницима, и обичном својом пратњом.

Поред кнеза Милоша, ту беху и оба брата његова Јован и Јеврем, са својим породицама.

Ту је, у оделитом конаку, и кнегиња Љубица, уз коју се виде њене две ћерке Перка и Савка.

Падаше у очи, што кнез и кнегиња никад нису заједно. Кад је кнез у цркви, кнегиња је у малом коначићу над манастирском капијом; а кад кнез изиђе из цркве, онда кнегиња улази у цркву и моли се Богу сама с децом својом.

Ко само погледа у кнегињу, видеће да она већ носи чедо под појасом.

У једном часу кад људи у сабору око манастира беху у највећем весељу, у вреви и разговору, у великом конаку, више манастира, могаше се видети овај призор:

У горњем углу од велике собе, на шилтету, сећаше кнез Милош пушећи на велики чибук. Десно до њега седи Мелентије Павловић, знаменити враћевачки архимандрит, а лево — игуман каленићски Самуило.

У један мах, врата се отворише У собу уђоше оба Милошева брата: Јован и Јеврем, водећи међу собом под руке кнегињу Љубицу.

Кнегиња беше обучена чисто, али без икака кићења и разметања. За појасом, с обе своје стране, имаше по једну малу пушку. Обе пушке беху окренуте на покорност, на молбу, а не на бој.

Дошавши пред кнеза, Љубица се дубоко поклони, па рече:

— Господару! Ево две пуне пушке! Или праштај, или убијај; овако се више не може!...

— Помилуј, господару и брате, и ми ти се молимо! рекоше у један мах оба брата његова.

— Молимо те и ми, рече Мелентије, па и он и Самуило усташе на ноге.

Милош погледа у ту групу пред собом, поћута малко, одби два-три дима, па проговори:

— Е, моли се Богу и томе што ти је под појасом: оно није ништа криво за твој бес, а ја бих с тобом онако како си заслужила.

— Смилуј се, господару!

Милош пружи руку. Кнегиња похита те руку ухвати и пољуби. Пољубише га и оба брата. Архимандрити му се дубоко поклонише

— Е, хајдете сада да сиђемо доле у сабор, рече кнез: — да се нагледамо весела света!

Кнез уста и пође напред, за њим оба брата и духовници, кнегиња и свита — те доле у порту.

Тек тада наста весеље међу онима, који беху блиски кнезу и кнегињи, и међу свима који су знали шта се ово зби у великом конаку...

Тако су се измирили, после Петријине смрти, кнез Милош и кнегиња Љубица.

Те године, сутра-дан по св. Томи, роди кнегиња Љубица кнеза Милана Обреновића II. у Крагујевцу, јер су се дотле већ били преселили из Црнуће у Крагујевац.

У јучерашњем броју „Заставе“ донели смо подлистак: Како је убила кнегиња Љубица Петрију? А данас доносимо по Милићевићу, како се измирила с кнезом Милошом.

у жељи и нади, да овај просветни завод, омладина богословска и професорска колегија, по својој интелигенцији и родољубљу чува Српство и да својим утецајем брани од небратске Румунске најезде.

Романска најезда је огромне кораке починила у своју корист овде у северном Банату, а да је од куда овде било јаке интелигенције српске не би то починила Нека нам је доказ зато онај неуспешан корак, кога Румуни доживише у јужном Банату пре кратког времена. Разумемо оне неуспешне агитације за отварање румунске црквене општине у Панчеву и Вршцу, Бечкереку и т. д.

Срби арађани доживеше несретне поразе са небрађом Румунима гледајући у самом граду и непосредној близини, где се српске породице јатомице влаше и добра српска отимају.

Још једну наду имадемо, ако се ова светла замисао и последња воља означена у тастаменту Саве Текелије оствари, те заустави ову најезду и спасе, унапреди и у Араду умножи Српство

Данас се састадоше Срби у Араду на договор, како и којим путем, да остваре и у живот спроведу велики смер свог и народног великог мецена. Људи су забринути и скоро, да сумњају у свој успех, јер им ту не смета само румунска најезда, него још нешто горе: Георгије Бранковић и незаконити саборски одбор. Као што је познато, саборски одбор у својој децембарској седници од прошле године, узео је на најповољније знање, да ће Георгије Бранковић постати српски добротвор, тако, да ће назидати богословски семинар, наштo је саборски одбор по својој сервилној услузи одма и то решење донео, да се трећина камате познатог фонда Саве Текелије употреби на издржавање тога семинара.

И још да се то решење поднесе Преузвишеном Владару на потврду јер се иначе несме кварити последња воља Саве Текелије.

Овде ми кривимо саборски одбор, јер не можемо, да предпоставимо, да ће хтети српски патријарх, да на туђ рачун постане добротвор. Да се саборски одбор није истрчао, патријарх би се сам побринуо и за издржавање, што је главније од зидина. Саме зидине, то је половна задужбина.

Струја у Араду је покренута, да се заузме положај против намера патријархових и саборског одбора, па да се остваре жеље Саве Текелије. Овај велики добротвор, још за живота свога, осим остављеног новца, назначио је и место, где се има семинар подићи. Место је одлично и одговара установи. Налази се на домаку српске Текелијине цркве, тако звана „бакарна кућа“. Мало даље налази се у порти тако звана „зборница“ где се родољубиви Срби данас састадоше, где се и иначе састају, када се саветују о цркви и школи и српству. Ову зборницу је и сам Сава Текелија посећивао. Зидови зборнице украшени су ликовима знаменитих Срба, ту се налази и дивот слика Саве Текелије.

При овом саветовању могосмо видети у очима грађана Срба сузу жалосницу, где виде, како се поступа са добром великог родољуба, а чинило се пред умним очима, да се на дивот слици и сам Сава Текелија заплакао, што му се воља неће испунити, и да се са његовим кнежевским даром, који је оставио Српству, не поступа према смислу његова тестамента, ко се са његовом оставином рукују други непозвати — незаконити саборски одбор и патријарх Георгије, који хоће на рачун Саве Текелије, да се гради српским добротвором.

Срби Арађани, на договору своме (21.) 8. јулија донеше следеће одлуке, а уједно решише, да упуте црквену општину арадску, да те одлуке легалним путем и на следећа висока места спроведе.

1) Да се уложи уток против решења саборског одбора из седнице држаног 15. 16. 17. децембра 1899. год., по коме би се решењу имала трећина камате из фонда Великог Текелије, да се употреби на издржавање семинара, који ће подићи Његова Светост српски патријарх да се и то до знања стави саборском одбору, да ће ова општина порадити, да се и остале две трећине употребе на издржавање семинара, али не у Ср. Карловцима, но у Араду и то само у Араду, а са именом великог Саве Текелије.

2.) Да се поднесе препонизна молба на високославни сабор, у колико су уверени, да ће се ваљда скорим и састати, да сам сабор поради на остварењу последње жеље Саве Текелије.

3.) Тако исто и да се упути молба на српског патријарха Георгија Бранковића, да као преставник наше цркве а по својој архијерејској дужности припомогне образовање богословске, омладине узданице народа и цркве из фонда Саве Текелије, али не у Карловцима но по вољи и спису тестамента Саве Текелије у Араду и да одбије понуду саборског одбора, да једну своју фундацију издржава на рачун фонда Саве Текелије, на рачун туђих легата.

Рат између Енглеске и Транзвала.

Са јужно афричког бојишта стижу све судбоносније вести по Енглезе. Бури нападају на свима линијама. У непосредној близини саме Преторије дошло је до борбе и Енглези су потучени са велики губитци. Свака веза са Преторијом је прекинута. Најновије вести са бојишта гласе:

Лондон. „Дели Експрес“ јавља из Махадодорпа: За последња три дана била је велика борба. У најновијој борби близу Дербепорта, источно од Преторије, пало је 400 енглеских војника. 600 бурских жена и деце, а међу њима жене Кригерова, Ботина и Мајерова напустиле су својевољно Преторију и отишле у Бебертон.

Лондон. Генерал Броодвод јавља преко Хохингшпрујита из Кронштата: Пошао сам за непријатељем под де-Ветом. 19. п. н. била је жестока борба код Палмитфонтена. Због мрака нисам могао гонити непријатеља који се повукао према Пардекралу. Мисли се, да непријатељска војска броји 2000 људи са 4 топа, а да је предводе Стејин и оба де-Вета.

Лондон Пуковник Кели Келми јавља из Блемфонтена: Последње ноћи пресечена је жељезничка веза са Хонингшпрујитом. Непријатељ је заробио један помоћни воз са 100 Холанђана и свим материјалом. Стигла је вест, да једно јако непријатељско оделење продире према Хонингшпрујиту. Свака веза са Преторијом пресечена је. Друга и трећа кавалеријска бригада пошле су за непријатељем.

Лондон. „Рајтеров биро“ јавља из Бетлехема: Једно одељење наше војске са једном батеријом артиљерије наишло је 10 миља западно од Бетлехема на јак непријатељски положај. Дошло је до борбе. Наша војска, која не беше довољно јака да потисне непријатеља са висова, које је овај био посео, заузела је била један вис, али је при сумраку приморана да напусти тај вис. Сада се воде мање борбе на висовима око Бетлехема.

Рат између Кине и удружених сила.

Још никако да се сазна права истина о судбини посланика и странаца у Пекингу. И да би онај каос најразноврснијих вести, још мрачнији био, искрснуо је одједном и телеграм принца Туана, који такођер вели, да је један званичник Чунг Ли Јамена видео 18. о. м. п. н. посланике још живе и здраве. И принц Туан побија вест, да су посланства била нападнута и бомбардована. Ово је јавио у Вашингтон американски конзул из Шангхаја. Сада се живо претреса од куда да телеграфише сам принц Туан, и колико се може веровати овој вести. И загонетка ова хоће тиме да се реши, да та депеша није од принца Туана, већ да треба да стоји потпис „Јуан“ (гувернер Шангхаја). Кинески посланик у Лондону, добио је такођер вест, да је подсекретару Венијину дозвољено било, да посети посланике, и да их је све, осим немачког, затекао живе и здраве. И друге вести из Пекинга јављају, да су посланици здрави и да кинеска влада ради на њихову ослобођењу. Но нико не јавља, ко прети слободи посланика, и за што посланици не могу од себе да даду гласа. А овамо се тврди да је цар Квангсу преузео владу и завладао Пекингом.

О борби јављају најновије вести ово:

Њујорк. По једној вести из Вашингтона удружене силе отпочеће своје продирање према Пекингу 30. о. м. п. н.

Вашингтон. Мак Кинлеј пристао је на молбу кинеске владе, да посредује у корист мира. Претпостављајући наравно, да су истините вести, да су посланици у Пекингу живи.

Женидба краља Александра.

Београд, 11. јула.

Данас се ево свршава и трећи дан, како је изашла краљева прокламација о веридби, и положај још никако да се разбистри. Четврти је дан већ, како се краљ Александар ломи и око новог састава кабинета, и још га није могао саставити, и то поглавито из разлога, што се до сад обраћао на креатуре Миланове, које жудно погледају, кад ће им он већ стићи из Карлсбада. Они се надају, да ће Милан све ово рашчистити, и у случају потребе послати сина у иностранство, или на студирање или на лечење, а да ће сам узети управу земље у своје руке. Из тога разлога и одуговлаче решење министарске кризе, не би ли на тај начин олакшали посао Милану.

Краљ Алесандар међутим, и ако је мало збуњен, а и доста времена поклања својој вереници, ипак и сам не дрема, но се спрема, да дочека свога тату, од кога је до сада имао необично јака респекта. Данашњи број званичних новина донео је указ, којим се уважава оставка, коју је армијски генерал и командант активне војске поднео на свој чин. После чича-Никоте покушавао је краљ да придобије за састав кабинета најпре Јована Авакумовића, а за тим председника апелације Лазу Јовановића Обе комбинације су пропале. Говори се и о генералу Мишковићу, да ће му бити поверен састав кабинета. За све ове гласове не могу јамчити, али су они врло карактеристични по ситуацију и и упорно се одржавају.

Говори се даље још и то, да је руски цар Никола телеграфски честитао Александру веридбу, обећавши му своје кумство. Колико истине има и у овом гласу, не могу поуздано рећи, но сигурно је то, да ево већ други дан руски отправник послова, г. Павле Манзуров, не избива из двора, и да краљ Александар с њиме води крупне разговоре и преговоре.

Милана из дана у дан очекују, но њему као да се нешто не жури. Мисли се, да он у овај мах у Бечу тражи савета и помоћи од грофа Голуховскога, и да ће онако радити, како га овај буде научио. Има и таквих гласова, да је већ све удешено за његов дочек на граници, и да ће га одмах вратити у Земун, где су — како се вели — за њега у једном хотелу и собе наручене, ако се не би могао одмах вратити возом за Пешту и Беч.

Краљ Александар је известио о својој веридби и мајку, краљицу Наталију, но апсолутно се ништа не зна, какво је њено мишљење и држање.

У Београду је све доста мирно, и ако Миланови шпицлови ревносно раде на томе, да разним бљутавим причама раздраже свет против краља Александра. Неколико виших официра — познатих креатура Миланових — прикупљају око себе млађе официре, драже их, и очевидно припремају неку заверу, и говоре да краља Александра треба затворити у лудницу, а његову вереницу треба премлатити. Положај је у опште врло мутан, и ако краљ Александар не учини краја овој неизвесности, и ако Милан вечерас или сутра стигне из Беча па затече овако несрећено стање, врло је лако могуће, да учини помоћу својих креатура нова чуда и покоре, а од његове бесомучности српски се народ заиста нема никакву добру надати.

* * *

Београд, 11. јула.

Сви они, који су се последњих година мотали око двора, уживали најбоље поло-

жаје и вукли народни новац у свима формама, данас су отворени противници краља Александра. Ти људи, који су теменали пред њим, окривљивали сваког као бунтовника и као неверу према законитом краљу, данас рове против њега свим силама. Разуме се у корист раскраља Милана. Од куда то долази врло је проста ствар. Раскраљ Милан их је изабрао, он их је упливом својим наместио, а наместио је све само своје људе. Људе, који су њему лично верни, па су ти људи то и сада. Он је свог сина потпуно усамио и рачунао је на сваки случај, а тај случај ево дође и сад.

Да наведемо само овај пример. Раскраљ Милан угушио је сваке новине, које нису биле одане њему лично и зато сада новине, које постоје својим гробним ћутањем устају против краља Александра, кад немогу иначе. „Мале Новине“ Пере Тодоровића важиле су као дворски лист. Оне су то и биле, али дабогме само дотле, док је раскраљ Милан био у двору.

А шта раде сад „Мале Новине“? Оне су завијено, али тако жестоко напале веридбу краља Александра, да се то жешће неможе ни замислити. Види се раскраљ Милан ради. У најновијем броју београдских „Малих Новина“ има чланак под насловом: „Брадати сељаци“ Уводне речи тога чланка гласе:

„Каква је то сад тема за уводни чланак?! — Прича о брадатим сељацима!

Ко су, шта су, какви су то брадати сељаци?!... И од куд им толика почаст, да се сад о њима чак пише и по уводним чланцима престоничких листова.

Да, да, брадати сељаци! А о чему бисмо паметнијем и могли писати на овим лудим јулским врућинама, које су још стари мудри Латини назвали псећим данима?! Упекла звезда одозго усијала се калдрма одоздо; из усијаних варошких зидина избија јара са свију страна, а у такој запари зар се може што паметно и смислити. Ту је човек, ако хоћете и нехотице, упућен да у зноју лица свога чини разне будалаштине, те је још срећа, када му на ум падне бар така плодносна тема, да пише о брадатим сељацима“.

Чланак кука како у Србији има крајева, где се сељаци небрију, и позива власт и полицију, да им стане на пут. Очигледно је да писац налази, како је краљ Александар „у овим јулским врућинама, у овим псећим данима, кад је упекла звезда одозго, а усијала се калдрма одоздо“ верио се са гђом Драгом и да би и овде требала да дође власт и полиција у помоћ. Ето како раскраљ Милан ради.

* * *

Помоћници раскраља Милана. Велики део аустро-угарске штампе устао је противу краља Александра а у корист раскраља Милана. Они „велики“ неће да кажу шта им је на срцу, дочим они „мањи“ листови одрешише потпуно језик Тако „Magyar Hirlap“ у своме броју од уторника каже: „Наша корист захтева, да краљ Милан, у кога можемо потпуно да верујемо и који је присталица наше балканске политике, не изгуби уплив код свога сина и у Србији, и наша корист захтева, да у Србији дође бар така влада, која није противна нашој балканској политици.

Као што се види, у нашем новинарству има још увек тако непромишљених полузваничних листова, који хоће, да се аустро-угарска ослони на раскраља Милана и тражи, да он помогне данашњу нашу политику на Балкану, која и тако нема смисла. Добро су се адресирали.

* * *

Брзојав раскраља Милана краљу Александру. Чим је раскраљ Милан у Карлсбаду добио извештај о веридби краља Александра, он је одмах послао своме сину отворен „нешифриран“ брзојав, јер је хтео да се садржина тог брзојава пронесе по свој Србији. Тај брзојав гласи: „Као отац, сажаљевам корак, што си га учинио а као командант војске дајем оставку.“ Раскраљ Милан је по обичају своме говорио са бечким новинарима и изјадао се на њиховим грудима. Рекао је, да га је најновија вест из Београда потпуно изненадила, и ако је знао, да његов син од више година овамо стоји са свим близу гђи Драги. Иначе је рекао, како ова веридба може да буде од недогледних политичких последица по унутарњу и спољну политику Србије. Неки веле, да је и он узвикнуо: Ово је крај Обреновићевој династији.

* * *

Указ о оставци раскраља Милана. Званичне „Српске Новине“ доносе на челу листа у службеном делу овај указ: „Ми Александар I. по милости Божјој и вољи народној краљ Србије. На предлог нашега војног министра решавамо: да се армијски ђенерал, Његово Величанство краљ Милан, по својој молби, разреши од дужности Команданта активне војске.

Наш Министар војни нека изврши овај указ.

У Београду, 8. јула 1900. год.

Александар с. р. Министар војни, почасни ађутант Њ. В. краља, ђенерал. Јов Атанацковић с. р.

* * *

Брзојави „Заставе“.

Београд. Министарска криза још није решена. Поговара се да је руски цар послао срдачну честитку краљу Александру, и да је краљ Александар топлим речима захвалио руском цару на честитци.

* * *

Београд (пр-ко Земуна.) Краљ је у понедељак после подне дуго преговарао са Јованом Авакумовићем, а после са Стојаном Бошковићем и Јевремом Андоновићем. На дворском ручку били су и Авакумовић и Сима Несторовић председник народне скупштине. Пориче се вест, да је краљев лични лекар др. Едвард Михел поднео оставку. За секретара краљева постављен је др. Милош Петронијевић. — Вукашин Петровић, министар на расположењу, оболео је.

Босанско-херцеговачке изјаве.

Добили смо ове изјаве, које најбоље доказују каковим гадним начином власти у Босни и Херцеговини измамљују потписе.

Изјава.

Незнајући ствари, потписао сам протународну изјаву мусломанског народа, па овим исправљам погрешку и ево јавно очитујем, да од горњега подписа одустајем и да сам непоколебиви привржeник наших мусломанских у Будимпешти се налазећих заступника и депутираца и да ћу до крајности следити њихове трагове.

Љубушки, 3. јуна 1900.

Мухарем Алендас.

Изјава.

Преварени и уплашени подписали смо протународну изјаву мусломанског елемента Херцег-Босне, па пошто смо и усмено и писмено молили да нам се подпис брише и пошто нам је опћина те молбе одбила, приморани смо ево јавно, кроз новине, очитовати, да од тога нашег подписа одустајемо — јер нећемо да будемо с оном неколицином подписаника, и јер смо освједочени да је опстанак наше опће мусломанске ствари уско скопчан с данашњим нашим покретом и радом, те ћемо због тога до смрти следити стопе наших народних заступника и у Будимпешти боравећих депутираца.

Љубушки, 17. јула 1900.

Ахмед-ага Диздаревић,
умрлог Мујаге.
Мухамед Махић,
умрлог Омераге.

Изјава.

Преварен подписао сам протународну изјаву мухамеданског народа, па овим исправљам погрешку и јавно очитујем, да сам заједно са осталом мојом браћом мухамеданцима и да ћу следити стопе наших заступника и депутираца, док будем жив.

Љубушки, 15. јула 1900.

Хасан-ага Гујић.
Сведок **Алага Муминагић.**
Ахмед Лалић.

Изјава.

Ми потписани овим опозивамо своје потписе са проту-исламске изјаве, коју смо потписали у прилог власти, а против свога убјеђења.

Уједно изјављујемо, да нас је ово-мјестна област преварила и навела, клевећући и потварајући исламску депутацију, да иста тобоже ради на штету ислама, а против шериатским установама. Сазнавши, да је босанско-херцегоначка исламска депутација на правом путу, а изјава, коју смо по наговору власти потписали обмана, клевета и лаж, одлучисмо, да овим јавно своју блудњу исправимо, изјављујући неограничено повјерење исламској депутацији, коју сада предводи високо-достојни мостарски муфтија Али Фехми Еф. Џабић.

У Варцар-Вакуфу 10. Ребиулевела 1318. (1900).

Ибришим-хоџа Шеховић,
баш имам Кзларада џамије.
Рамис-ага Бешлић,
мухтар.
Абдулах-ага Башић,
члан кот. вакуфског повјеренства.

Изјава.

Ја потписани одустајем од свога потписа, којега сам дао на проту-исламску изјаву, код овдашњег кадије, који ме је завео и преварио, обавјестивши ме криво о садржају исте. Исправљајући дакле у јавности ту своју погрешку, изјављујем, да се придружујем свима захтевима и жељама браће мусломана у Херцег-Босни, те да поклањам свако повјерење нашој исламској депутацији, којој је сада на челу пресвијетли господин Али Еф. Џабић.

У Јајцу, 20. јула 1900.

Хаџи Мустајбег Кршлак.

Изјава.

Наши власторучни и по другом овлаштени подписи, који се налазе на изјави напереној против захтевима Али еф. Џабића муфтији и другова, дали смо их у необавјештености. — Велимо у необавјештености, јер када смо то учинили а потписали смо ее видећи ту, да се налазе потписи неколицине наших познаника за које нијесмо до сада знали, да су кадри устати против најбитнијих интереса исламских у Босни и Херцеговини. — Да ту своју нехотичну погрешку исправимо,ми опозивамо наше потписе на дотичној изјави, а изјављујемо наше неограничено поверење и оданост Али еф. Џабићу и друговима.

Љубиње, 7. јула 1900.

Мухтас села Мишљен. **Андаго Крилић.**
Селим Варупа.

Изјава.

Ономадне ме је позвао градско-котарски уред у Мостару и питао ме престојник Бродник јесам ли против влади.

Ја сам мухтар првог градског котора и одговорио сам, да нисам против влади, што сам то на захтјев престојника са прстознаком и мухтарским мухурем подвидио, ну после сам дознао, да је то моје потврђење узето на протународну изјаву, то сам одмах отишао поновно престојнику и затражио, да се то моје подложење брише, зафаљујући се на служби. Што овим јавно исправљам и одлучно просвједујем да се на тој изјави неколицине моје потврђење налази.

Мостар, 10. јули 1900.

Сведоци: **Ариф Трхоња.**
Ибрахим-ага Казарић.
Осман Потуз.

Вести из места и са стране.

Манастирска слава. Сутра, у четвртак, слави свечарску своју славу црква манастира Ковиља. Слави св. арханђела Гаврила. Ова слава је, после раваничке, највећа слава ове врсте. Скупи се ту са свију страна српскога света преко 5—6000 душа. Слава ће ове године бити тим сјајнија, што ће служити у цркви г. епископ бачки — Митрофан, који је већ отишао у Ковиљ. Увече ће бити забава у селу, у корист једног сиромашног ученика. Познавајући гостољубље браће Ковиљчана, не сумњамо, да ће гости и овом приликом лепо провести на ковиљској слави и забави.

Изгорео. Из Бечеја јављају, да је ових дана букнула тамо ватра у кући неког Шипоша. Да би спасао што-шта од ствари, уђе Шипош у кућу. Али док је он боравио у соби, кров од куће сруши се тако и затвори једини излаз испред њега. Тек кад је ватра угашена, нађоше јаднога Шипоша свог изгорелог. Оставио је иза себе удовицу и једно сироче.

Последња нада у Бура. Познато је, да бурске изасланике није хтела послушати ни једна велика сила. Сада су Бури одлучили се на последњи покушај. Хоће на име, да 31. јула о. г. изнесу своју ствар пред интерпарламентарну конференцију у једном меморандуму, у којем ће молити, да се изашље изабрани суд. Бури се надају, да ће тој конференцији поћи за руком, што они нису могли да постигну. Дај боже!

Похађање париске изложбе. Поводом тим, што је настао трећи месец, од како је отворена париска изложба, француски лист „Фигаро“, изнео је статистику о броју похађача. У последњим седмицама било је у радне дане просечно 150—160 хиљада похађача, који су платили улазницу, а у свечане дане 400 хиљада. Број продатих улазница беше у априлу 1,059.670, у мају 3,505.478, у јуну 6,099.799, у јулу до сада 2,994.012, свега 13,658.959. „Фигаро“ рачуна, да ће број похађача порасти највећма у августу и септембру, кад ће бити просечно 10—20 милијуна похађача, тако, да ће свега похађача бити 35—40 милијуна. Овоме треба додати још 50—65 хиљада, што дневно бесплатно имају улаз у изложбу, а то су новинари, излагачи, службеници, званични изасланици, с којима ће број онај порасти са десет милијуна отприлике.

Окован бележник. Бивши општински бележник у Вел. Кикинди по имену Јован Шакман, оптужен је због многих злоупотреба у звању, те су га пратила два жандара у хапс. Бележник међу тим на путу се стане противити жандармима, па их и нападати. Стога га жандари окују у гвожђе и тако га дотерају у Кикинду.

Телефон без жице. Из Кисега јављају занимљиву вест, да је један од тамошњих чиновника у поштанском и брзојавном звању, по имену Жигмунд Мушић пронашао, како се може телефонирати без жице. Мушић држи свој проналазак још у тајности, али је већ правио покушаје телефоном без жице на краћим растојањима и ти покушаји су испали врло сјајно. Проналазач мисли, да би се говор могао чути и у већим растојањима, кад би се усавршио његов апарат.

Чудноват догађај. Међу многим догађајима, којих се држе различити народи при просидби и при женидби и удадби, вреди поменути те обичаје код Негрита на Филипинским острвима. Негрити су сој од праседелаца филипинских, и путници веле, да су то најмањи људи на свету. Врло су ситни, имају пљоснаст нос, дебеле усне, густу коврчасту косу, ноге су им као трске. Кад Негричић хоће да се ожени момом свога соја, мора најпре добити пристанак од девојчиних родитеља. Чим то буде, гледи он, да се приближи љубљеној моми. Али то није тако лако. Стари је обичај, да се девојка, докле год узмогне, крије од момка и да га избегава. Сукоби ли се с њим ван дома, мора она што пре да умакне. Он потрчи за њом и стигне је, али она се отме од њега и бежи даље. То се маневровање понавља неколико пута. Најпосле се преда поносита Негрићанка, и момак је онда у тријумфу однесе натраг у родитељску кућу. Отац девојчин одвуче онда момка уз лествице у „салон“ од колибе, а мати учини то исто с „постиђеном“ ћерком. Момак и девојка клекну, а мати им излије низ плећа љуску од кокосова ораха пуну воде. Отац дохвати за тим љубавнике за перчин, удари им главе трипут једну о другу, и церемонија је готова.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 12. јула.

Београд (преко Земуна.) (Стигао у 2 сах. по подне.) Састављен је прелазан кабинет, у који су ушли: Алекса Јовановић, председник; Лаза Поповић, унутрашњих; Нестор Антоновић, правде; Мика Поповић, финанција; Душан Спасић, привреде; мајор Васић, војни; Пајица Маринковић просвете; потпуковник Ђорђевић грађевина. Општа амнестије предстоји. Осуђеници у Кладову су отковани. Емигрантима допуштен повратак. Милан није још дошао.

Београд. (Преко Земуна. Од нарочитог извештача.) Раскраљ Милан још није стигао у Београд. У двору спремају журно собе краљице Наталије за нову краљицу. Дан венчања биће 2. (15.) августа на рођен дан краља Александра.

Хамбург. По вестима из Лондона посланици и њихово особље живи су и већ су на путу за Тијенчин. Ово потврђује и бриселски кинески посланик Лунквејанг.

Трговина.

НОВИ САД, 12. јула 1900. год. Пшеница прве каквоће фор. 6·80—— н. Пшеница средња фор. 6·50—70 н. Пшеница лакша роба фор. 6·20—30 н. Наполица ф. 6·——— н. Јечам нови ф. 5·10— н. Зоб фор. 4·80—90 н. Кукуруз у зрну нови фор. —.— стари фор. 6·10—— ——— нови у клипови фор. ———

Маст 54 фор. Сланина сува 54 фор. дебела пађена 54 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	33—34 нов.	живе мере
„ средњи . .	31—32 нов.	
„ лаки . . .	28—30 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	20—25 нов.	по клгр.
Јагњци	6—14 фор	по пару.
Овци .	——— фор.	по пару.

Стање воде под Новим Садом.

11. јуна било је	4·27 мет.
12. јуна било је	4·12 мет.

*

Званичне забелешке будимпештанске берзе.

11. (24.) јула 1900.

Млинови су и данас живо куповали. Продато је на 25.000 метерцентн. Цена је скочила са неколико филира.

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 80, цене од 50 килограма од 7 круна 30 пот. до 7 кр. 55 п.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81 цена од 50 килограма од 7 кр. 50 пот. до 7 кр. 60 п.; пештанска, стара, каквоћа по хект. од 75 до 81, цена од 50 килограма од 6 кр. 70 пот. до 7 кр. 40 п.; бачка, стара какв. по хкл. од 72 до 75, цена од 50 кр. од 7 кр. 05 п. до 7 кр. 60 п.

Раж прве врсте, цена од 50 кгр. од 6 кр. 30 п. до 6 кр 45 пот.

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 90 п. до 6 кр. 10 п

Зоб, цена од 50 кгр. од 5 кр. 20 п. до 5 кр. 60 н.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од 5 кр. 90 п. до 5 кр. 95 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 12 кр. 75 пот. до 13 кр — пот.

Проја, од 5 кр. — п. до 5 кр. 30 п.

Маст, 50 кгр. 55 кр. — п. до 55 кр. 50 п.

Сланина, 49 кгр. 46 кр. — п. до 47 к. — п.; сушена — кр. — пот. до — кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од — кр. — п. до — кр. — п.; славонски пекмез 50 кгр. — кр. — п. до — кр. — п. српски пекмез 18 кр. — п. до 18 кр. 50 п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 40 п.
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 31 п
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	115 кр. 50 п.
Угарска крунска рента	90 кр. 20 п
Аустријска златна рента	115 кр. 65 п
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	118 кр. 58 п
10 фунти стер. мењачки курс у Лондону)	242 кр. 80 п.

РЕД ПЛОВИДБЕ

првог ц. кр. повлашћеног дунавског паробродског друштва, важи од 1. маја (п. р) 1900.

Будимпешта — Земун — Београд.

Дани	Средње европско време		Станице		Средње европско време	Дани
Уторником, четвртком и суботом	10·00	полази	Будимпешта	стиже	2·45	Петком, недељом и уторником
	—		Тетињ	↑	1·45	
	11·25		Ерчин		12·40	
	12·10		Адоња		11·40	
	—		Српски Алмаш		11·10	
	—		Салк		10·30	
Средом, петком и недељом	11·25		Апоштаг		9·50	
	2·00		Фелдварац		9·10	
	2·40		Харта		8·20	
	—		Ордаш		7·45	
	3·25		Пакш		7·20	
	3·50		Калоча (Усод.)		6·50	
	4·35		Толна Домбора		5·45	
	6·00		Баја		3·55	
	6·50	↓	Сечуј		2·45	
	7·20	стиже	Мухач	полази	2·00	
	8·30	полази		стиже	11·35	Четвртком, суботом и понедељником
	9·35		Бездан	↑	10·25	
	11·10		Апатин		8·25	
	12·30		Драв. Ушћ. (Осек)		7·10	
	1·00		Гомбош		6·20	
	2·35		Вуковар		4·25	
	4·10		Н.-Паланка		2·10	
	4·25		Илок		1·55	
	5·35		Черевић		12·30	
	6·15	↓	Каменица		11·40	
	6·30	стиже	Нови Сад	полази	11·20	
	6·40	полази		стиже	11·15	
	7·15	↓	Карловци	↑	10·35	
	8·55	стиже	Тител	полази	8·30	
	9·15	полази		стиже	8·20	
	11·15	стиже	Земун	полази	5·30	
	11·30	полази		стиже	8·50	средом петк. недељ.
	11·50	стиже	Београд	полази	8·90	

Означено време станица на десној страни треба читати оздо на више.

Масним бројевима обележено време значи ноћно доба.

Јаван рачун

добровољног прилога, који је о. г. о прослави тридесетогодишњег опстанка „Задруге Срба занатлија Новосађана“ искупљен и у друштвену благајну унешен.

Добровољно приложише следећи:

По 10 круна: Српска Матица, Српска задруга за међусобно помагање и штедњу.

По 6 круна: Пера Милорадовић из Панчева.

По 5 круна: Управа срп. народног позоришта.

По 4 круне: Марко Шилић.

По 3 круне: Марија Д. Јовановић.

По 2 круне: П. Попадић, Гавра Плавшић, апотекар. Пера Матић, Љ. Стефановића син, Филип Михајловић, Пера Павловић, Др. Лаза Станојевић.

По 1 круну: Мартин Малдакер, Вујо Пуповац, Никола Петровић, Јелена Петровић, Херман Кон, Ана Мишковић, Пера Звекић, Шандор Бурман, Пера Частван, Душан Поповић, Ђока Влаовић, Паја Јовановић и Ђока Сланкаменац. Свега 65 круна.

Свима горе означеним приложницима, задружни одбор овим путем изриче своју најусрднију захвалу.

Одбор

„Задруге Срба занатлија Новосађана“.

ОГЛАСИ.

За нашу књижарску, артије, и писаћег прибора трговину потребујемо једног

ПОМОЋНИКА.

Исти мора бити добар детајлиста; потребно је, осим српског, знање мађарског и немачког језика.

Српска књижара и штампарија
БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА,
353 2—3 Нови Сад.

ТРАЖИМ

једно сироче, женско дете од 11—13 година за које ћу се ја бринути, док је неудомим. Исто ће бити изображено за трговину и кореспонденцију.

Арон Јановић,
359 1—3 трг. у Вршцу.

ТРАЖИМ ПОД РАЧУН
БИРТАША
ЗА МОЈУ ГОСТИОНИЦУ У СТ. БЕЧЕЈУ.
2—2 358 **Милан Гагић.**

Хемијски завод краљ. угар. универзитета:
KRISTÁLY.
Планински извор
СВ ЛУКИНОГ КУПАТИЛА
У БУДИМПЕШТИ
јесте ванредно чиста, двоструко-угљено кисела
МИНЕРАЛНА ВОДА.
Добија се у шпецерајским трговинама, гостионицама и ресторацијама на жељ. станицама.
У НОВОМ САДУ:
6—25 324 код г. г.
Стојановића и Радовановића,
шпецерајској и деликатесној трговини

ПРОЛЕТНА И ЛЕТНА СЕЗОНА
1900.
ПРАВИ БРИНСКИ ШТОФОВИ.

Један комад од 3·10 мет. од когасе може оправити комплетно мушко одело (капут, чакшире и прслук) кошта само

ф. 2·75, 3·70, 4·80 од добре
ф. 6·— и 6·90 од боље
ф. 7·75 од фине
ф. 8·65 од финије
ф. 10·— од најфинije
праве вуне.

Један комад за црно салонско одело фор. 10·— као и штофови за горње капуте (Ueberzieher), лоден за туристе, најфиније камгарне итд. итд. разашиље по фабричној цени као тачно и солидно приповнато фабрично стоваришће чоје

Siegel-Imhof in Brünn.

Мустре бадава и без трошка. Јамчи се, да ће се оно шиљати, што се наручи.

Користи су велике за муштерије, које непосредно код горње фирме, као у месту фабрике, поруче.
148 39—40

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.